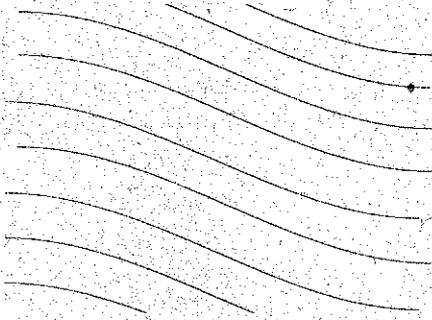

Andragoški center Republike Slovenije
Slovene Adult Education Centre

NOVIČKE

DECEMBER 1995/12

- ▲ UREDNIKOVA BESEDA ▲ DOMA IN V SVETU ● Snovanje in delovanje novih vodij in mentorjev študijskih krožkov ● Razpis za usposabljanje vodij in mentorjev
- Izobraževanje za demokracijo ● Ponudba izobraževanja odraslih v Sloveniji 1995/96
- Pomen dosežene izobrazbe za izobraževanje v odraslosti ● Izobraževanje žensk
- "Organizacija, kjer se uči" kot strateška zasnova podjetja, usmerjenega v prihodnost
- ▲ KOTIČEK JE VAŠ ● Seminarski in delavnice za učitelje tujih jezikov ● Organiziramo samostojno učenje v DOBI ▲ ISČEMO PRAVE IZRAZE ● Odprto ali dostopno učenje
- Vnovično vabilo za sodelovanje rubriki ▲ PRIPRAVLJAMO ● Video v izobraževanju
- Vabilo udeležencem izobraževanja iz NLP-ja ● Evalvacija v izobraževanju odraslih
- Prepričljivo posredovanje znanja in informacij z vizualizacijo mišljenja ▲ NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS

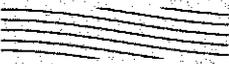

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

Novičke so skupni informativni bilten za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Z Novičkami želimo izboljšati obveščenost vseh, ki delamo na tem področju ali pa smo kakor koli povezani z izobraževanjem in učenjem odraslih v Sloveniji.

- Uporabniki in naročniki Novičk so lahko posamezniki in organizacije; tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih poklicno, in tudi tisti, ki delajo to prostovoljno (v društvih, strokovnih, verskih, političnih in drugih prostovoljnih organizacijah).
- Z vsebinsko zasnovo predvidevamo, da bomo v Novičkah objavljali te vrste informacij o izobraževanju in učenju odraslih doma in v svetu:
 - opis in prikaz dogodkov in dejavnosti v izobraževanju odraslih;
 - razvojne, raziskovalne in druge programe in projekte;
 - sporočila o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnosti;
 - podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov;
 - sporočila o politiki in strategiji izobraževanja odraslih;
 - novosti v upravljanju in zakonodaji;
 - statistične podatke;
 - mnenja, stališča in predloge;
 - podatke in informacije o možnostih in virih za učenje;
 - podatke o napovedanih prireditvah, posvetih, publikacijah in drugih strokovnih dogodkih;
 - prikaze novih knjig, člankov ter didaktičnega in drugega gradiva ter novosti s knjižnega trga;
 - novosti iz naših knjižnic, predvsem iz knjižnice ACS.
- V Novičkah bomo objavljali kratke, jedrnat, objektivne in nepristranske informacije.
- Novičke izhajajo praviloma vsak mesec, gradivo za posamezno številko zbiramo do 10. v mesecu. Za stike s tujino izdamo Novičke trikrat na leto v angleškem jeziku.
- Uporabniki prejema Novičke brezplačno. Tako bo tudi v prihodnje, če bomo lahko stroške za njihovo izdajanje poravnali iz javnih sredstev za izobraževanje odraslih.
- Novičke ureja in izdaja Informacijsko središče ACS. Odgovorni osebi: mag. Vida A. Mohorčič Špolar - vodja Informacijskega središča, in Peter Monetti - urednik Novičk.
- Naslov uredništva je: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 61000 Ljubljana, telefon: 061 446 482, faks: 061 445 881, elektronska pošta:

X.400: S=SAEC;OU=GUEST;PRMD=AC;ADMD=MAIL;C=SI
RFC-822: saec@guest.arnes.si
DECnet: STENAR:LJACRS

UREDNIKOVA BESEDA

Novoletno voščilo bralcem Novičk

Spet smo za leto dni bolj izkušeni. Za zdaj nam to še ne škodi. Nasprotno. Pri izobraževanju in učenju odraslih v Sloveniji in tudi drugje nastajajo z vsakim dnem nove dejavnosti, ob tem ko se lepo razvijajo že prej začete. Tudi težave so, a jih vsi skupaj z včasih presenetljivo zagnanostjo in vztrajnostjo kar lepo obvladujemo in premagujemo. Naj bo tako tudi v prihodnje! Naj nam bogastvo naše dejavnosti prinaša ob trudu in žrtvah tudi veselje in zadovoljstvo.

Leto 1996 je za nas posebno leto. Evropska zveza ga je razglasila za leto vseživljenjskega učenja. To je pomemben projekt. Z željo po uresničitvi zamisli in načel o učenju in izobraževanju vseh ljudi vse življenje prinaša pobude in močan naboj za naše medsebojno povezovanje. Vseh, ki se učimo, mladih in odraslih, v sistemu ali zunaj njega. Naj nam to povezovanje čim bolj uspeva, povsod in na vseh ravneh. Sodelujmo in se med seboj razumimo in bogatimo! Ob razgibanosti, ki je značilna za našo dejavnost, pa si tudi zaželimo, da bi nam novo leto prineslo tudi kanček miru in varnega uživanja ter neokrnjene radosti ob doseženem. Vsem tem željam, ob mislih na naše delo, pa dodajmo še željo, da bi končno zaživel v miru, tako tisti, ki ga ta čas še ne uživajo, kot tudi vsi ljudje, po vsem svetu.

Naj se vam, dragi in spoštovani bralke in bralci in vsi, ki vas dosežejo naše Novičke, in s tem beseda in misel Andragoškega centra Slovenije, iskreno zahvalimo za to, da ste bili tudi letos z nami. Vse najlepše in najboljše v novem letu vam iskreno voščimo in privoščimo!

Tudi tokrat smo se odločili, da našim sodelavcem in prijateljem ne bomo pošiljali posebnih novoletnih voščilnic. Denar, ki smo ga tako prihranili, smo nakazali v humanitarne namene.

Šrečno!

Zoran Jelenc, direktor ACS

Vida A. Mohorčič Špolar, vodja informacijskega središča,

in Peter Monetti, urednik Novičk v imenu vseh sodelavcev ACS.

DOMA IN V SVETU

Snovanje in delovanje novih vodij in mentorjev študijskih krožkov

Vodje in mentorji študijskih krožkov, katerim smo novembra, ob podelitvi potrdil, zaželeli veliko uspehov pri snovanju in delovanju študijskih krožkov, nas že razveseljujejo s prvimi krožki.

Poteka 40 študijskih krožkov v različnih krajih Slovenije, od tega jih 22 izvajajo novi vodje in mentorji. To pomeni, da so nekoliko bolj prizadevni kot njihovi kolegi, ki so končali usposabljanje v preteklih dveh letih. Lotevajo se različnih področij in izbirajo zanimive in raznolike teme, in tako potrjujejo svojo ustvarjalnost in pronicljivost. Za ponazoritev navajam nekaj tem: Izdelava lutk-lutkovna igra, Zdravje iz narave, Pravljičarstvo, Kaj pomenijo volitve v demokraciji, Čimveč turistov v Kanal, Slikanje na steklo in svilo, Oživljanje starih, že pozabljenih družabnih iger, Komunikacija v zdravstvu ipd.

To naj bi spodbudilo tudi druge, ki še ne sodelujejo pri projektu, da se pridružijo veliki družini "krožkarjev" in s svojo ustvarjalnostjo pripomorejo k razvoju projekta. Razpis je objavljen v tej številki Novičk!

Mag. Slavica Černoša, ACS

Študijski krožki

Razpis za usposabljanje vodij in mentorjev

ANDRAGOŠKI CENTER SLOVENIJE

LJUBLJANA, ŠMARTINSKA 134 A

Tel.:061/446-482, fax:061/445-881

Projekt: ŠTUDIJSKI KROŽKI

V sodelovanju z Ministrstvom za šolstvo in šport objavljamo

RAZPIS

ZA USPOSABLJANJE VODIJ IN MENTORJEV ZA IZVAJANJE ŠTUDIJSKIH KROŽKOV

V okviru Andragoškega centra Slovenije že od leta 1992 poteka projekt Študijski krožki, s katerim želimo doseči, da bi ta nova oblika izobraževanja odraslih zaživela tudi v Sloveniji. V letih 1993, 1994 in 1995 smo v posebnem programu usposobili čez 200 vodij in mentorjev študijskih krožkov, ki sedaj vodijo krožke v različnih slovenskih občinah. V letu 1996 želimo usposobiti novo skupino vodij in mentorjev, da bi se tako krožki razvili še v novih okoljih. Usposabljanje traja 48 pedagoških ur oz. 6 dni in bo potekalo marca 1996. Vodja študijskih krožkov opravlja vlogo koordinatorja med mentorji v določeni organizaciji, organizacijska in svetovalna dela, skrbi za animacijo in promocijo, lahko pa tudi sam vodi študijski krožek. Mentor pa sodeluje pri izvajanju posameznih študijskih krožkov. Vključitev v projekt poteka takole:

- V posameznem okolju izberejo po enega vodjo in tri mentorje študijskih krožkov in se prijavijo na razpis za usposabljanje, ki ga izvaja Andragoški center Slovenije.
- Če skupina ustreza razpisnim pogojem, jo povabimo na usposabljanje, ki traja 48 pedagoških ur. Udeleženci morajo v okviru usposabljanja opraviti samostojno seminarsko nalogo. Tistim udeležencem, ki opravijo vse obveznosti po programu, izdamo potrdilo, da so usposobljeni za samostojno izvajanje študijskih krožkov.
- Ministrstvo za šolstvo in šport z javnim razpisom razpiše sofinanciranje za izvajanja študijskih krožkov. Pri pridobitvi sredstev imajo prednost tisti, ki imajo usposobljene vodje in mentorje študijskih krožkov.

Samo na kratko naj opišemo glavne značilnosti študijskih krožkov, da se boste lahko odločili za sodelovanje na natečaju. Gre za neformalno obliko izobraževanja, v kateri se sestaja skupina občanov s podobnimi izobraževalnimi interesi. Vsi so med seboj

enaki, nihče ni učitelj, le mentor opravlja organizacijsko in usklajevalno vlogo. Dobijo se v prostorih izobraževalne organizacije, krajevne skupnosti ali pa kar pri enem izmed udeležencev doma. Sami naredijo izobraževalni načrt, si razdelijo študijska področja, nato pa se dobivajo in izmenjujejo znanje. Teme so predvsem s področja, ki ga mi imenujemo splošno izobraževanje, npr. zgodovina mesta, zdrava prehrana, vzgoja rastlin, literatura, kako priti do lokacijskega dovoljenja, ekologija, itd.; izbor je povsem odvisen od želja članov krožka.

Kdo se lahko prijavi?

Prijavijo se lahko:

- izobraževalne organizacije (družbene ali zasebne), ki že sedaj uspešno razvijajo študijske krožke;
- izobraževalne organizacije (družbene ali zasebne), ki študijskih krožkov še ne razvijajo, pa bi to želele;
- organizacije (družbene ali zasebne), ki niso izobraževalne ustanove, delujejo pa na področju kulture, umetnosti, socialnega dela, gostinstva in turizma, ekologije, zdravstva;
- društva, strokovna združenja, prostovoljske organizacije, sindikati.

Pogoji sodelovanja

Vsi, ki imajo pravico do sodelovanja na natečaju morajo:

- zagotoviti eno osebo, ki bo opravljala vlogo vodje študijskih krožkov in tri mentorje študijskih krožkov. Kandidati morajo imeti najmanj višjo izobrazbo, zaželjena je andragoška izobrazba in izkušnje z izobraževanjem odraslih. Biti morajo pripravljeni, da se bodo udeležili usposabljanja za vodje oz. mentorje. V šolskem letu 1996/97 morajo izvesti najmanj tri študijske krožke po navodilih Andragoškega centra Slovenije.

Kaj vam prinaša sodelovanje v natečaju?

Andragoški center v sodelovanju z Ministrstvom za šolstvo in šport zagotavlja za izbrane kandidate brezplačno usposabljanje. Izjema so ljudske univerze, ki za vsakega udeleženca plačajo kotizacijo v višini 48.000 iz sredstev, ki jim jih zagotavlja Ministrstvo za šolstvo in šport za splošno izobraževanje, vendar bodo za to imeli priznanih 120 ur na posameznega udeleženca usposabljanja.

Tisti, ki boste izbrani, boste:

- brezplačno usposobili določeno število vodij in mentorjev študijskih krožkov (vi zagotavljate le sredstva za prevoz in nočnine udeležencev ter zajtrk in večerjo);
- dobili brezplačno študijsko literaturo;
- pridobili pogoje, da boste lahko kandidirali za pridobitev proračunskih sredstev za delovanje določenega števila študijskih krožkov.
- dobili na Andragoškem centru brezplačno svetovalno pomoč pri izvajanju študijskih krožkov.

Kandidati, ki uspešno končajo usposabljanje, pridobijo tri točke za napredovanje, če delujejo na področju vzgoje in izobraževanja.

Kriteriji za izbor

V letu 1996 bomo usposobili 20 vodij študijskih krožkov in 60 mentorjev. V kolikor se bo prijavilo večje število kandidatov, bomo izbor opravili na osnovi naslednjih kriterijev:

- o boljše izpolnjevanje razpisanih kriterijev;
- o prednost bodo imela okolja, kjer študijski krožki še niso razviti;
- o razvitost izobraževanja odraslih v okolju, v katerem delujete (prednost bodo imela manj razvita okolja);
- o enakomerna razporeditev izbora po celotni Sloveniji.

Prijavo morate oddati na posebnem obrazcu, ki ga dobite v tajništvu Andragoškega centra Slovenije tel. 061 446 482.

Prijave sprejemamo do vključno 31. januarja 1996 na naslov: **ANDRAGOŠKI CENTER SLOVENIJE**, Ljubljana, Šmartinska 134 a. Prosimo, da na kuverto napišete **ŠTUDIJSKI KROŽKI**.

Vse prijavljene bomo do 15. februarja 1996 obvestili o rezultatih razpisa. Izbranim kandidatom pa bomo posredovali v podpis pogodbo o sodelovanju.

Izobraževanje za demokracijo Srečanje izvajalcev programa

Skoraj dve leti sta že minili od razvoja programa Izobraževanje za demokracijo, ki je nastal v projektu PHARE za demokracijo v letih 1993 in 1994, njegovo nadaljnje uresničevanje pa zdaj denarno podpira Ministrstvo za šolstvo in šport. Pokazalo se je, da se za izpeljavo programa zanima kar precej organizacij, trinajstim pa je tudi uspelo program izpeljati. Med njimi so prevladovale ljudske in delavske univerze. Čas je torej bil, da si ogledamo njihove dosežke in na podlagi tega odkrijemo prednosti in slabosti programa. Dve organizaciji (DU Viktor Stražišar Jesenice in ZIK Črnomelj) sta nam poslali izpolnjene vprašalnike za udeležence seminarjev (vseh vrnjenih vprašalnikov je bilo 29) in izvajalce. Pri obdelavi podatkov iz vprašalnikov se je pokazalo, da so udeleženci precej zadovoljni s programom, izvajalca programov pa sta menila, da bi bilo treba program bolj prilagoditi poprejšnjemu znanju udeležencev in ga razširiti tudi na druge vsebine (več pozornosti naj bi namenili človekovim pravicam). Na podlagi izidov vrnjenih vprašalnikov smo tako dobili vpogled v uspešnost programov, toda ker je bilo programov tako malo, smo se zavedali, da s tem nismo dobili popolne podobe o njihovi izpeljavi. Na ACS smo se zato odločili, da bomo 23.

novembra 1995 organizirali delovno srečanje za vse izvajalske organizacije. Srečanja so se udeležili predstavniki treh organizacij: iz CPI Cene Štupar Ljubljana, LU Murska Sobota in LU v Ormožu. V začetnem, predstavitvenem delu so nam predstavniki izvajalskih organizacij povedali nekaj temeljnih informacij o izpeljanih programih:

V Ljudski univerzi Ormož so izvajali program z naslovom Politična kultura Slovencev, vendar odziv ni bil najboljši, čeprav so poslali vabila. Od 100 tistih, ki so bili tako vabljeni, se jih je seminarja udeležilo 10 odstotkov.

V CPI Cene Štupar Ljubljana so izobraževanje za demokracijo uvrstili v program Družboslovje, za dve skupini, večidel za brezposelne in brez poklica. V prvi so bili starejši udeleženci in so dobro sodelovali, v drugi pa takšni, ki sprva niso bili motivirani za delo, vendar so se pozneje zresnili in dosegli ob končnem preverjanju tudi boljše uspehe.

V Murski Soboti so imeli na začetku programa Izobraževanje za demokracijo zelo malo udeležencev. Vabili so ljudi iz občinskih svetov, vendar je bil odziv skromen. Pozneje jim je uspelo izpeljati 6 seminarjev na temo: Ali je Slovenija demokratična država? in tudi seminarje z bolj specifičnimi temami (Trg vrednostnih papirjev, Pravice porabnikov, Občinski sveti...).

Predstavnikom izvajalskih organizacij smo nato predstavili izide vprašalnika za udeležence in jih povabili, da jih na podlagi svojih izkušenj komentirajo. Obdelava vprašalnikov je pokazala, da so bili udeleženci izobraževanja večinoma (55 %) mlajši od 20 let in da ni bilo starejših od 45. Skoraj 2/3 je bilo žensk. Približno polovica vseh je bila zaposlenih. Večina udeležencev je namen seminarja videla v spoznavanju človekovih pravic in demokracije. Pri vprašanju, kaj jim je v programu všeč, so postavili v ospredje vsebino (nova vsebina, spoznavanje človekovih pravic...), in sam potek seminarja (dobra predavateljica, razlaga, skupinsko delo...). Podobno je tudi pri vprašanju, katera je dobra stran programa, prevladoval odgovor: Širjenje znanja. Na vprašanji, katere so bile slabosti programa in kaj bi bilo treba spremeniti, smo dobili tudi nekaj kritičnih pripomb, in sicer: da je bilo premalo ur in udeležencev ter da bi moralo biti predavanje daljše, z več razpravljanja, in še nekaj: to bi moral biti predmet za oceno. Na podlagi križanj po spolu, izobrazbi in zaposlenosti smo ugotovili nekatere razlike. Mlajši, nezaposleni udeleženci so samo hvalili, njihovi odgovori so zelo splošni in skoraj popolnoma enaki. To smo razložili kot možnost, da je bila ta populacija bolj nekritična in konformna, mogoče pa so tudi drugačne razlage (npr. hvaležnost, da se je z njimi sploh kdo ukvarjal).

Udeleženci delovnega srečanja so izide vprašalnika za udeležence primerjali s svojimi izkušnjami. Tisti, ki so se udeleževali seminarjev v ljudski univerzi Ormož, so bili popolnoma drugačni od tistih, ki so odgovarjali na vprašalnike. Vsi udeleženci so bili starejši od 40 let, imeli so veliko izkušenj, zanimala jih je politika. Mladih - vsebine zanje so bile uvrščene v program družboslovja - takšni programi ne zanimajo. Tudi v CPI Cene Štupar so imeli dve zelo različni skupini. V prvi so bili udeleženci, stari od 25 do 40 let, z nekaterimi izkušnjami, in to je deloma olajšalo izpeljavo predvidenih vsebin. Veliko več težav so imeli v drugi skupini, kjer so bili udeleženci mlajši od 20 let, nezaposleni in iz problematičnih socialnih okolij. Še drugače pa je bilo v Murski Soboti. V njihovih šestih skupinah so bili vsi brezposelni (napoteni iz zavoda za zaposlovanje) in stari od 16 do 42 let. Na začetku so program zavračali, vendar se

je to spremenilo, ko so začeli obravnavati teme o človekovih pravicah in kolektivne pogodbe. Nekateri udeleženci so na koncu celo menili, da bodo v prihodnje bolj samozavestni in da bodo znali npr. sklepati pogodbe za zaposlitev. Poleg te teme je udeležence zelo pritegnila tudi tema Volitve. Pogovarjali so se npr., zakaj je dobro, da se jih udeležijo, poleg tega pa so tudi praktično preskusili volilni sistem (npr. položaj zadnjega na volilnem lističu - ali ima možnosti za zmago).

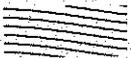
Čeprav smo dobili le dva vrnjena vprašalnika za izvajalce programa, smo ju vseeno predstavili. Najpogostejša odgovora sta, da bi bilo treba program prilagoditi nizkemu poprejšnjemu znanju udeležencev ter več vsebin o človekovih pravicah. Na podlagi omenjenih predlogov smo udeležence na srečanju vprašali po njihovem mnenju, skratka, kakšne spremembe programa predlagajo. Pri tem smo se strinjali, da je odvisno od predavatelja, kako bo prilagodil program udeležencem. Program je dober, predavatelj, pa ga mora znati prav izpeljati in vedeti, katerim vsebinam bo dal prednost in katere metode in tehnike bo uporabil. Vse to pa bo lahko presodil na podlagi pogovora z udeleženci.

Na vprašanje, ali bi kazalo program razdeliti na različne stopnje, je bil odgovor negativen. Ponovitve z isto skupino udeležencev po navadi niso mogoče, ker se večina izobraževancev porazgubi. Ob predlogu za razširitev programa so se pokazale tudi težave s financiranjem, saj je pomanjkanje denarja ovira že, ko želijo izpeljati zdajšnji program. Ministrstvo za šolstvo in šport take programe sofinancira le do tretjine, s tem denarjem pa lahko poravnajo le del stroškov. Po navadi je denarja tako malo, da lahko izpeljejo precej manj programov od načrtovanih. Lažje bi bilo, če bi bili takšni programi (zaradi slabih izkušenj je tudi motivacija zelo slaba) financirani v celoti. Omenjene težave ponazarja tudi izjava, da je pri teh programih veliko dela, malo udeležencev in finančno tveganje, skratka izobraževanje odraslih je odvisno od tržnih zakonitosti.

Zanimalo nas je tudi mnenje udeležencev srečanja o usposabljanju za izvajalce programov 'izobraževanje za demokracijo'. Navzoči so izjavili, da programa ne bi spreminjali, želijo pa si, da bi bilo več časa namenjeno različnim možnostim, kako program izpeljati, ne pa toliko njegovi vsebinski predstavitvi, saj si vsebino lahko preberejo sami. Pri vprašanju, ali bi podaljšali čas usposabljanja na dva dni, pa je prevladovalo mnenje, naj program ostane enodneven. Na koncu smo spregovorili še o evalvacijskih vprašalnikih, ki jih bomo prilagodili glede na komentarje udeležencev srečanja.

Srečanje je bilo resnično delavno in uspešno. Pomagalo nam bo pri nadaljnjem razvijanju programov izobraževanje za demokracijo. Če pa želimo, da bodo programi še boljši in da bi pritegnili več udeležencev, moramo pri tem sodelovati vsi. Zato vas bomo znova prosili, da nam pošljete izpolnjene vprašalnike (za udeležence in izvajalce), ki vam jih bomo poslali. S tem nam omogočite tudi organizacijo takih delovnih srečanj, ki so namenjena pogovoru o programu, problemih, ki jih pri tem imate, menjavi izkušenj in pripravi strategije izobraževanja na tem področju.

Branka Emeršič, mag. Vida A. Mohorčič Špolar, ACS

Ponudba izobraževanja odraslih v Sloveniji 1995/96

O izvajalcih

V Noviškah oktobra smo že napisali nekaj bistvenih informacij, ki smo jih izbrali za letošnjo ponudbo izobraževanja in učenja odraslih. Tokrat se posvetimo izvajalcem. Na kratko bomo predstavili vrste izobraževalnih organizacij, ki so se odzvale našemu vprašalniku, njihov status, pogledali bomo, kdo jih je ustanovil in kakšna je sestava zaposlenih. Posebej moramo opozoriti, da v tem prispevku vrste organizacij za izobraževanje odraslih predstavljamo po "tipu", tako kot smo jih razvrstili v šifrantu izvajalcev. V predstavitvi drugih informacij pa bomo pri vrsti izvajalcev upoštevali uvrstitve, kot je bila ponujena v vprašalniku Podatki o izvajalcu.

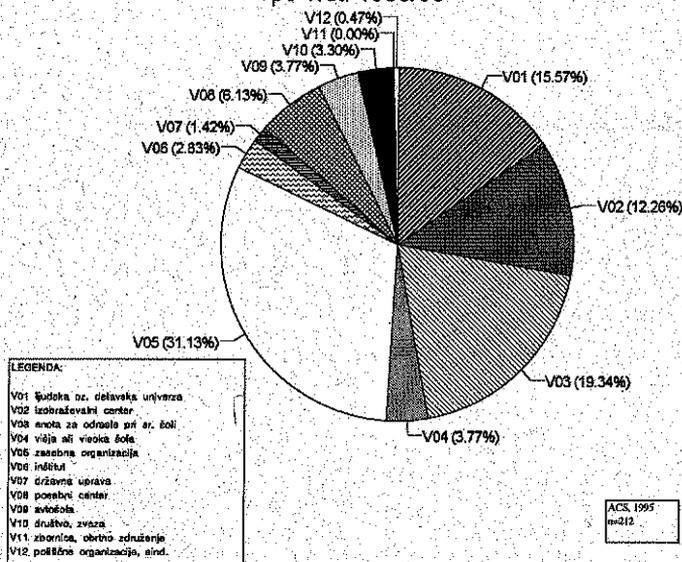
Objavili smo 212 izvajalcev in njihovih programov. Prevladujejo zasebne organizacije, teh smo našli letos 66. Sledi 40 enot za odrasle pri srednjih šolah, 33 ljudskih oziroma delavskih univerz. Predstavljamo 27 izobraževalnih centrov. Sem smo prišteli vse tiste izvajalce, ki imajo izobraževanje odraslih organizirano v podjetju - lahko kot izobraževalni center ali pa to dejavnost opravljajo druge službe, na primer kadrovske ali splošne. Posebej smo predstavili 13 posebnih centrov. To so knjižnice, Univerza za tretje življenjsko obdobje, Nadškofovski referat za versko izobraževanje, Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše, Andragoški center Slovenije, različni centri za usposabljanje, ki jih je ustanovila Gospodarska zbornica Slovenije, Izobraževalni center za tuje jezike, Center za socialno delo in drugi, katerih dejavnost je lahko izključno izobraževanje na specializiranih področjih ali pa je izobraževanje kako drugače nujna in logična sestavina ali nadgradnja temeljne dejavnosti.

Nekoliko manj je višjih in visokih šol. V letošnjem pregledu izobraževanja odraslih v Sloveniji nismo objavili programov podiplomskega študija obeh univerz, ki je bil objavljen v javnem razpisu, letos pomladi. Objavili pa smo programe osmih fakultet, ki so nam predstavile programe strokovnega spopolnjevanja, ki jih organizirajo predvsem za svoje diplomante. O programih pa več prihodnjic.

Kljub temu da srečujemo na cestah vedno več avtomobilov različnih, tudi zasebnih avtošol, se je samo osem le-teh odločilo za objavo in nam vrnilo izpolnjene vprašalnike. Posebno veseli smo programov društev in zvez društev - objavljamo jih sedem, in programov, ki jih organizira, pripravlja in izpeljuje sindikat. Tudi letos je v našem pregledu Zveza svobodnih sindikatov Slovenije. Od izvajalcev, ki jih po vrsti prištevamo v državno upravo, smo dobili programe in podatke o izvajalcu od Centra vojaških šol pri Ministrstvu za obrambo RS - tam so nam povedali, da večina njihovih programov še nastaja - in Ministrstva za notranje zadeve, Uprava za kadre in izobraževanje Ljubljana, "pogojno" pa sem prištevamo še Brdo - protokolarni servis storitve. Slika na naslednji strani prikazuje deleže izobraževalnih organizacij po vrsti.

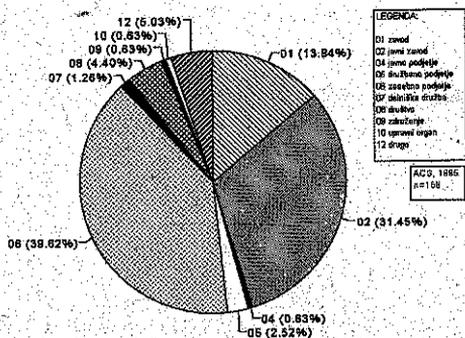
Delež izobraževalnih organizacij po vrsti 1995/96

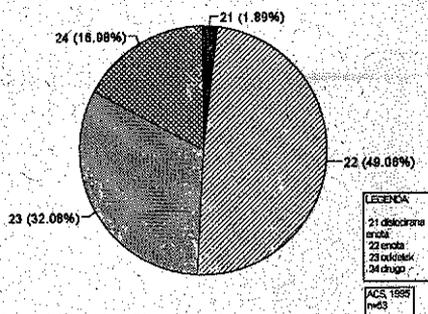
Odgovore, vrnjene na vprašanje o statusu organizacije, ki izobražuje, smo razvrstili takole: našli smo 63 registriranih zasebnih podjetij, 50 javnih zavodov in 22 zavodov. Veliko manj je društev, objavili smo jih lahko sedem, dve delniški družbi, pa eno javno podjetje, združenje in upravni organ. Osem je samostojnih izobraževalnih organizacij, ki so svoj status opredelile kot drugo. Za tiste izobraževalne organizacije, ki niso organizirane kot samostojne statusne enote, pa je porazdelitev taka: 26 je organiziranih enot, 17 oddelkov, 1 dislocirana enota, devet pa je organiziranih kako drugače (imajo strokovnega delavca za to področje, izobraževanje je sestavni del drugih organizacijskih enot in podobno).

Deleži organizacij za izobraževanje, ki so registrirane kot samostojne, in deleži organizacij za izobraževanje odraslih, ki niso registrirane kot samostojne, prikazani v naslednjih dveh slikah.

**Deleži samostojnih organizacij
po statusu 1995/96**

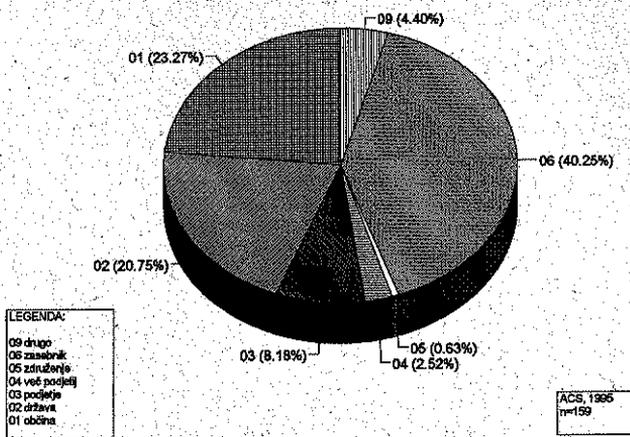

Delež nesamostojnih IO 1995/95

Med ustanovitelji se najpogosteje pojavljajo zasebniki. Ustanovili so kar 64 ali 40% vseh objavljenih organizacij za izobraževanje odraslih. Sledijo občine, ki so ustanoviteljice 37 izobraževalnih organizacij, 33 pa jih je ustanovila država. "Le" 8% ali 13 jih je ustanovilo podjetje in štiri več podjetij. Eno izobraževalno organizacijo je po naših podatkih ustanovilo združenje, sedem pa jih ima druge ustanovitelje. Na vprašanje o ustanovitelju organizacije smo pričakovali le odgovore tistih organizacij, ki so registrirane kot samostojne izobraževalne organizacije, in samo takšne smo tudi upoštevali. To smo napisali tudi v vprašalnik. Spodnji slika prikazuje, kolikšni so deleži ustanoviteljev izobraževalnih organizacij. Od vseh jih približno četrtina ni registrirana kot samostojna izobraževalna organizacija.

**Deleži ustanoviteljev izobraževalnih
organizacij 1995/96**

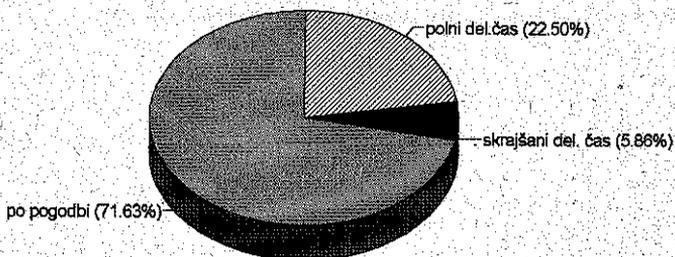
Zelo zanimivi so tudi podatki o zaposlenih delavcih, ki delajo v izobraževanju odraslih. Ponazarjamo jih s preglednico, v katero smo uvrstili (po vrsticah): vodilne in vodstvene delavce, strokovne sodelavce, izvajalce programov, administrativno in tehnično osebje ter druge, ki sodelujejo pri pripravi in izpeljavi programov za izobraževanje odraslih. V stolpce smo vpisali delovni čas, ki ga posamezen delavec porabi za izobraževanje odraslih (najprej vsi, ki delajo s polnim delovnim časom, lahko delajo s skrajšanim delovnim časom ali po pogodbi). Poleg je še stolpec, kjer so vpisani tisti od vsake skupine, ki imajo tudi pedagoško andragoško izobrazbo. Z vprašanjem o številu zaposlenih delavcev, ki delajo v izobraževanju odraslih, smo povprašali po "številu zaposleni delavcev, ki se na dan... ukvarja z izobraževanjem odraslih, in sicer posebej s polnim delovnim časom, s skrajšanim delovnim časom, ali so zaposleni po pogodbi". Strokovni delavci so tisti, ki se ukvarjajo z ugotavljanjem potreb, izdelavo programov, marketingom, organizacijo izobraževanja, vrednotenjem, analitičnim delom in podobnim. Izvajalci so predavatelji, inštruktorji, mentorji ipd. Prosili smo, da vpišete vsakega delavca samo enkrat. Če kdo opravlja več vlog, ga je bilo potrebno uvrstiti v tisto dejavnost, ki jo opravlja po večini.

Pedagoško-andragoško izobrazbo imajo osebe z diplomo ali spričevalom o končani šoli ali končanem izobraževanju, ki daje v skladu s svojim učnim programom tudi pedagoško izobrazbo, ali osebe, ki so si to izobrazbo pridobile v različnih oblikah organiziranega izobraževanja. Takšne oblike organizirajo in izvajajo za delavce s srednjo izobrazbo srednje pedagoške šole, za delavce z višjo izobrazbo pedagoški fakulteti v Ljubljani in Mariboru. ter za delavce z visoko izobrazbo Filozofska fakulteta v Ljubljani, Pedagoška fakulteta v Ljubljani in Pedagoška fakulteta v Mariboru (po vprašalniku Podatki o izvajalcu, ACS, Ljubljana, 1995).

Zaposleni delavci, ki delajo v izobraževanju odraslih 1995/96

	skupaj	sk. ped. and.	polni	ped. and.	skrajšani	ped. and.	po pogodbi	ped. and.
vodilni in vodstveni	207	111	136	69	27	14	44	28
strokovni	573	207	268	101	79	28	226	97
izvajalci prg.	4326	1942	461	165	184	90	3681	1687
adm. in teh. osebje	333		232		38		63	
drugi	205		173		3		29	
skupaj	5644	2279	1270	335	331	132	4043	1812

Deleži vseh zaposlenih v izobraževanju
odraslih po delovnem času 1995/96

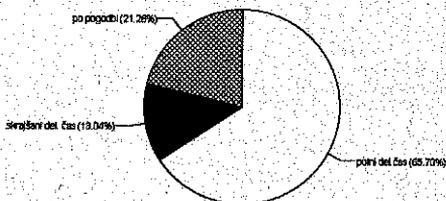

ACS, 1995

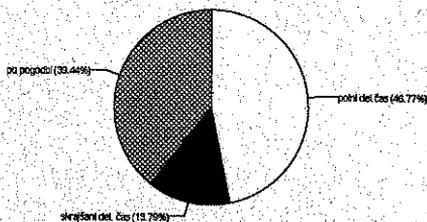
Ugotavljamo, da je pri organizatorjih izobraževanja odraslih med organizatorji aktivnih razmeroma veliko delavcev. Skupaj kar 5644. Pričakovano je, da je med njimi največ izvajalcev - 4326. Strokovnih delavcev je približno desetina, okrog dvesto je vodilnih

Deleži zaposlenih v izobraževanju
odraslih 1995/96

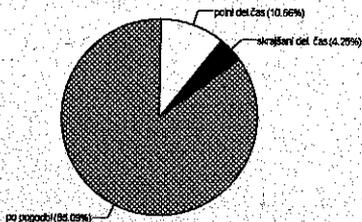
vodilni in vodstveni

strokovni

izvajalci prg.

ACS, 1995

in vodstvenih delavcev, ki se ukvarjajo z izobraževanjem odraslih. Pri dejavnosti pomaga 205 tako imenovanih drugih, našteji pa smo še 333 administrativnih in tehničnih oseb. Pri pedagoško-andragoški izobrazbi so deleži bolj zgovorni. Več kot polovica vodilnih in vodstvenih delavcev ima pedagoško-andragoško izobrazbo. Nekoliko preseneča, da ima le-to samo 45% izvajancev programov, kjer bi pričakovali višji delež. Med strokovnimi sodelavci, ki so z izobraževanjem odraslih povezani, je 36% takih, ki imajo tudi pedagoško-andragoško izobrazbo.

Za bralce bo zanimiva tudi analiza delovnega časa, ki ga naštete skupine porabijo za izobraževanje odraslih. Od vseh zaposlenih delavcev jih porabi polni delovni čas le 23 %, s skrajšanim delovnim časom jih je zaposlenih 6% , kar 72% pa jih dela po pogodbi. Med zadnjimi imajo najvišji delež izvajalci - 85%. (Iz zbranih podatkov ni mogoče ugotoviti, ali se zaposleni po pogodbi pojavijo samo enkrat, ali ima en izvajalec (učitelj, inštruktor, mentor) izobraževalnih programov sklenjenih več takšnih pogodb z različnimi organizacijami) Skoraj 40% je strokovnih delavcev, ki v izobraževanju odraslih delajo po pogodbi, 21% pa vodilnih in vodstvenih.

Med zaposlenimi s polnim delovnim časom imajo, zanimivo, najvišji delež drugi (84%) ter administrativne in tehnične osebe (70%). Sledijo vodilni in vodstveni delavci, skupaj 66%, 47% je polno zaposlenih strokovnih delavcev, "le" 11% pa izvajalcev programov.

Barbara Krajnc, ACS

Iz raziskav

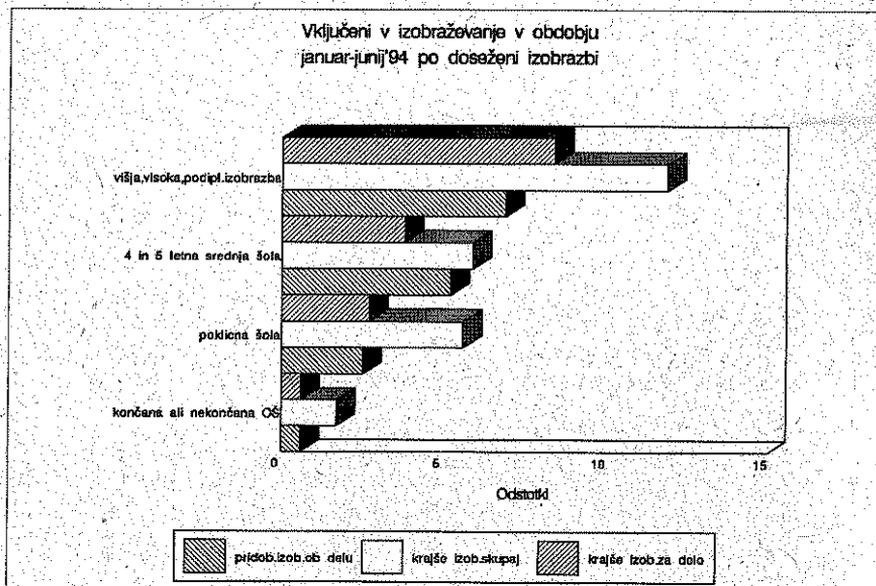
Pomen dosežene izobrazbe za izobraževanje v odraslosti

Različni avtorji ugotavljajo, da je izobrazba, dosežena v mladosti, pomemben dejavnik pri vključevanju v izobraževalne dejavnosti, ki so namenjene odraslim. Tudi v državah z najbolj razvitim izobraževanjem odraslih imajo od njih najpogosteje koristi ljudje, ki so dosegli več kot dogovorjen izobrazbeni standard.

Po podatkih, zbranih z Anketo o kakovosti življenja v Sloveniji, ki je potekala v letu 1994 pri Inštitutu za družbene vede Fakultete za družbene vede, na reprezentativnem vzorcu prebivalstva, starega 18 let in več, je bilo v obdobju januar-julij 1994 v izobraževanje z delnim študijskim časom za pridobitev stopnje izobrazbe vključeno 2,9% anketirancev, v organizirano nadaljevalno izobraževanje in usposabljanje, ki ne vodi k pridobitvi stopnje izobrazbe, in je trajalo najmanj 30 ur, pa 5%. Pri zadnjih je bil približno enak delež udeležencev izobraževanja za delo in izobraževanja, ki ni bilo povezano z delom.

Ugotovitve potrjujejo, da je tudi v slovenskih razmerah vključevanje v organizirane izobraževalne dejavnosti v odraslosti pomembno povezano z doseženo izobrazbo. Razlike v deležih udeležencev so posebno izrazite pri obiskovanju programov in oblik, ki ne vodijo k pridobitvi stopnje izobrazbe.

Vključenost v izobraževanje in dosežena stopnja izobrazbe

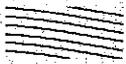

Delež izobraževancev upada z zniževanjem dosežene izobrazbene ravni; to velja tako za pridobitev stopnje izobrazbe kot tudi za izobraževanje v drugih programih (glej sliko). Ko gre za pridobitev stopnje izobrazbe, doseže delež vključenih pri anketirancih z višje-, visokošolsko in podiplomsko izobrazbo 6,9%, pri anketirancih s 4- in 5-letno srednjo izobrazbo se zniža na 5,2%, pri teh, ki imajo le končano ali nedokončano osnovno šolo, pa doseže le še 0,6%. Razlike so še večje pri obiskovanju krajših programov, ki ne dajejo stopnje izobrazbe. Posebno očitne so pri skrajnih dveh skupinah, pri anketirancih z doseženo višjo, visoko in podiplomsko izobrazbo ter pri skupini z dokončano ali nedokončano osnovno šolo. Tako je pri prvih delež udeležencev dosegel skoraj 12%, pri anketirancih s 4- in 5-letno srednjo izobrazbo se je skoraj prepolovil, pri tistih z dokončano ali nedokončano osnovno šolo pa je manjši od dveh odstotkov.

Občutne razlike so tudi pri vključevanju v krajše programe nadaljevalnega izobraževanja za delo. Tudi tokrat je delež vključenih izrazito v korist skupine z višje-, visokošolsko ali podiplomsko izobrazbo in v škodo skupine z najnižjo doseženo stopnjo izobrazbe.

Glede na navedene ugotovitve lahko govorimo o močno poudarjeni kumulativni vlogi izobraževanja v obdobju odraslosti, bodisi pri zvišanju dosežene ravni izobrazbe ali pri spopolnjenju znanja in kvalifikacij na isti ravni izobrazbe. Izboljšujejo jih predvsem odrasli, ki so že dosegli boljše mesto na izobrazbeni lestvici, izobrazbeno prikrajšani pa so iz različnih razlogov omejeni tudi pri dostopu do izobraževalnih dejavnosti, namenjenih odraslim. To pa lahko povzroči, da izobraževanje odraslih, namesto da bi pripomoglo k zmanjševanju izobrazbene neenakosti, postane njen dodatni vir.

Mag. Angelca Ivančič, ACS

Izobraževanje žensk

Seminar, ki je izpolnil pričakovanja

Kolikokrat se zgodi, da se človek razočaran vrne s seminarja, ki se ga je udeležil, ker je imel obetaven naslov, vsebina pa ni izpolnila pričakovanj. V tem primeru tega ne morem reči. Udeležba na Unescovem seminarju v Hamburgu o izobraževanju žensk med ekonomskimi, družbenimi in političnimi spremembami novembra letos, mi je dala več kot sem pričakovala.

Sodelovalo je 24 žensk iz: Bangladeša, Egipta, Haitija, Indije, Namibije, Nemčije, Nikaragve, Palestine, Rusije, Ruande, Slovenije, Trinidada in Tobaga, Vietnama, Zimbabveja (iz vsake države po ena predstavnica) in iz dveh velikih nevladnih organizacij OXFAM (Oxford proti lakoti - Oxford Against Famine) in REPEM (organizacija, ki se ukvarja z izobraževanjem žensk - la Red de Educacin Popular entre Mujeres, ki zajema območje celotne Latinske Amerike). Seminarja so se udeležili še opazovalci in člani Unescovega inštituta.

Ključni namen seminarja je bila priprava dokumentov za konferenco o izobraževanju odraslih, ki bo v kongresnem centru v Hamburgu od 14. do 18. julija 1997. Posebna pozornost pa je bila namenjena izobraževanju žensk za ozaveščanje (*empowerment* - v velikem angleško-slovenskem slovarju Državne založbe iz leta 1991, glagol *empower* pomeni pooblastiti, pooblašcati; omogočiti, omogočati. V povezavi s *to be empowered to do something* pa pomeni biti usposobljen za kaj, str. 275. Vendar bi v tem primeru težko govorili o izobraževanju za pooblašcanje ali omogočanju. V bistvu je namenjeno ozaveščanju, prebujanju žensk, da se zavedajo svojih pravic, ki se nanašajo bodisi na pravno enakost, enakost med spoloma, izobraževanje, delo ipd.).

Drug namen seminarja pa je bila priprava strategije za sodelovanje žensk na nacionalnih in regionalnih konferencah o izobraževanju odraslih. Nacionalno konferenco naj bi načeloma organizirala vsaka država, regionalne pa bodo organizirane za območje Azije (v Bangkoku), Afrike (predvidoma v Namibiji), arabskih držav (kraj še ni dogovorjen), Latinske Amerike (verjetno v Braziliji), Karibov (kraj še ni dogovorjen) ter Evrope in Severne Amerike (konferenca bo decembra 1996 v Barceloni).

Predstavnice iz Afrike, Azije, Karibov in Rusije so za seminar pripravile nacionalne študije, ki so vsebovale:

- predstavitev države in njenega sistema izobraževanja s posebnim poudarkom na izobraževanju žensk,
- predstavitev organizacij, ki se ukvarjajo z izobraževanjem žensk za ozaveščanje,
- predstavitev programov izobraževanja (to so bili predvsem programi opismenjevanja in programi strukturnega prilagajanja, delno tudi programi pravne pomoči),
- intervjuje udeleženk izobraževanja o življenjski in izobraževalni poti.

Lahko bi se reklo, da je bil cilj seminarja dosežen - udeleženke so predstavile svoja poročila, potem pa se je delo nadaljevalo z analizo ciljev institucij in programov ter analizo izpovedi žensk. Vse s stališča, kaj pomeni ozaveščanje za institucije, program in ženske same. Kako se vsebina programa sklada z opredeljenimi cilji in kako jo ženske, ki so se izobraževanja udeležile, čutijo. Na koncu so govorili tudi o kazalnikih

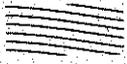
(indikatorjih), ki bi to stanje lahko opredeljevali, in kaj je tisto, kar vse skupaj razumemo z besedo ozaveščenje (empowerment). Preden smo se razšle smo se dogovorile, da:

- vse udeleženke prilagodijo svoja poročila okviru, ki smo ga določile na seminarju,
- bo izšla publikacija, ki bo predstavila poročila in izsledke seminarja. Izvolile smo skupino (predstavnice: Indije, Nikaragve in Egipta), ki bo pripravila teoretični okvir za pripravo končnega poročila, ki ga bo obravnavala Unescova konferenca v letu 1997.

Seminar je bil svojevrstna izkušnja. Glede na to, od kod so udeleženke prišle, so bile izkušnje zame poučne. Človek vse prelahko pozabi, kako je drugje po svetu, koliko je še nerešenih vprašanj, za kaj vse se morajo ljudje še bojevati. Pravica vsakega otroka do izobraževanja, kar je pri nas samo po sebi umevno, ni dana vsem ženskim otrokom v državah, iz katerih so prihajale udeleženke. Strukturno prilagajanje gospodarstva je, na primer za Rusijo, pomenilo množično odpuščenje žensk (po načelu, da za žensko lahko skrbi zakonec), če pa delajo, jim je večinoma namenjeno delo, ki ga U. Hart opredeljuje kot monotono, nezanimivo in ponavljajoče. Marsikdaj so udeleženke govorile o trojnemu bremenu, ki ga nosijo ženske: delo v plačani zaposlitvi, delo na domu in delo za skupnost (skrb za ostarele, kuhanje za skupnost ipd.). Ni pa malo žensk, ki so sicer zaposlene in prejemale plačo, vendar nimajo pravice razpolagati s svojim zaslužkom, saj je to pravica moškega (moža, očeta, brata ipd.).

Ob vsem tem sem tudi sama razmišljala o svojem položaju in položaju žensk pri nas. Koliko smo v resnici enakopravne in "svobodne"? Koliko naša dejanja in ravnanja zrcalijo našo vzgojo, tradicijo, pričakovanja družine in okolice? In koliko so naše odločitve res sad naše svobodne izbire, ne pa vsega tistega, kar je tako ali drugače vsajeno v nas? Ne znam odgovoriti. Prepričana pa sem, da so izobraževanje, učenje in kritičnost tisto, kar pri iskanju lahko pomaga. To dokazujejo tudi življenjske zgodbe žensk in držav, iz katerih so udeleženke prišle.

Mag. Vida A. Mohorčič Špolar, ACS

"Organizacija, kjer se uči" kot strateška zasnova podjetja, usmerjenega v prihodnost

Edini vir, iz katerega podjetja zajemjo svojo ustvarjalno moč, je človek. Učinkovito sodelovanje z zaposlenimi in ustrezna spodbuda v podjetju, upravi, v tovarni, pa tudi v malem podjetju zagotovo pripelje do večje tekmovalnosti na trgu. Celo šole, bolnišnice ali najmanjši socialni biotop – družina – čedalje pogosteje upoštevajo takšno zasnovanost. Mnogi želijo pojasniti to zamisel in jo tudi uresničevati. Kaj se skriva za njo?

Avtorja Peter Senge in Peter Kline sta že pred več kot desetimi leti začela spremljati bolj ali manj znane in uspešne metode, kot so nevrolingvistično programiranje (NLP),

mind mapping (miselni vzorci), mentalni trening, učne strategije vrhunskega učenja (superlearning) in veliko drugih ter iz njih po kibernetičnih načelih razvila novo metodo. Namesto da bi te tehnike vpeljevali ločeno in jih uporabljali v podjetjih, naj bi bila "organizacija, kjer se uči" sinergijsko prepređen organizem. Zmeraj znova pa se pojavlja v središču pozornosti človek kot vir vseh teh procesov. Organizacija, kjer se uči ima pet nosilnih stebrov, pet vodilnih načel, in to so: osebno mojstrstvo, timsko učenje, miselni vzorci, oblikovanje skupne kulture podjetja in sistemsko mišljenje. Uresničujejo se v desetih korakih, ki jih je dalj časa treba spoznavati, uriti in uporabljati. Tako je za smotrno delo potrebno vsaj eno leto.

Posebna značilnost takšne organizacije je, da vsi zaposleni sprejmejo vrednoto o pripadnosti timu (skupini) in s tem tudi podjetju! Tako npr. izkušnje iz nevrolingvističnega programiranja dajejo dovolj intenzivnih izhodišč za spoznavanje in osebni razvoj in za ukvarjanje s seboj. Posameznik se mora ukvarjati s seboj - kajti to je v organizaciji, kjer se uči, bistveno. Šele ko se vsak človek v delovnem okolju dodobra spozna, obvlada tehnike za delo s stresom ali se zmore motivirati, lahko celotna organizacija doseže uspeh; vsi bodo prispevali v osebni in skupni blaginji po svojih najboljših močeh. Uspeh se v pravilno sestavljeni skupini porodi ob uporabi najboljših učnih strategij, ki so naravnane natančno na različne možgane (različne načine mišljenja) članov skupine. Organizacija prihodnosti - velika družina - potrebuje skupno, učinkovito in proaktivno so-delovanje! Tehnike mišljenja ali metode kot diagnostični koncept pri načrtovanju, izpeljavi in vlaganju denarja obvarujejo npr. pred gospodarsko ali ekološko škodo, preprečijo prenekatero zgrešeno naložbo tako v osebje kot material. In če vsi deli te velike zgradbe živijo poduhovljeno po načelih sodobnega vodenja, ima skupna vizija prosto pot. Pri tem niso potrebni le oblikovanje, razvoj in vpeljevanje, nepogrešljiva je tudi potreba po sistemskem mišljenju.

Organizacijo, kjer se uči, spremlja na njeni poti izurjen svetovalec trener, ki brezhibno obvlada vsaj vse navedene metode, ki je strokovno podkovan in ima obsežne psihološke izkušnje na teh področjih. Med takšno preobrazbo mora biti v organizaciji, kjer se uči, izjemno sožitje. Seveda so prvi pogoj za to priložnostna srečanja, telekomunikativna izmenjava in kar največja prožnost.

Kaj še omogoča organizacija, kjer se uči?

- Naglo odzivanje na hitro in stalno spreminjajoče se razmere na trgu;
- Večji dohodek že zgolj zaradi odprave zgrešenih naložb;
- Skupnost, v katero sodelavci/sodelavke z različnim veseljem prispevajo vsak po svojih močeh (sposobnosti, znanje);
- Kraj, kjer se ljudje razvijajo in se učijo razvijati;
- Temelji za uresničevanje individualnih sposobnosti, možnosti in vizij;

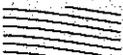
Maria Beyer, Kiel

Prispevek nemške trenerke M. Beyer je zgoščen in napolnjen s sporočili o katerih velja razmišljati. Kako uspešni smo pri uveljavljanju načel organizacije, kjer se uči, v svojem okolju? Navidezno preprosta sibilika "petih stebrov" temelji na nenehnem učenju za učenje, spreminjanje vsega, kar je doslej obladovalo naš način mišljenja, dela in oblikovalo odnose med nami. Razvijanje osebnega mojstrstva pri vodenju in navduševanju odraslih za učenje so vsebine, ki bodo nas, andragoške delavce, v naslednjem letu pravgotovo močno povezovale.

Maša Stavanja, ACS

KOTIČEK JE VAŠ

Andragoški zavod Maribor - Ljudska univerza Seminarji in delavnice za učitelje tujih jezikov

Andragoški zavod Maribor - Ljudska univerza že več let sodeluje s strokovnjaki iz metodike in didaktike tujih jezikov iz tujine. To sodelovanje smo še posebno okrepili zato, da bi dobre izkušnje iz poučevanja tujih jezikov prenesli našim učiteljem. Tako smo v minulem šolskem letu pripravili pet seminarjev za učitelje angleškega jezika v osnovni, in srednji šoli ter drugih ustanovah, kjer poteka učenje tujih jezikov, in štiri seminarje za učitelje nemškega jezika.

Seminarje za učitelje angleškega jezika je vodila ga. prof. Susan Shaw, priznana lektorica angleškega jezika v Zadru, ki je letos ustanovila svojo zasebno jezikovno šolo Langlia. S svojim neposrednim načinom dela navdušuje udeležence seminarjev, jih izredno motivira in jim daje zelo veliko praktičnih nasvetov in gradiva za delo z učenci.

Letos smo s prof. Shawjevo izpeljali seminarja **Grammar Can Be Fun in Visual and Video in the ELT Classroom**. Drugi seminar bomo ponovili januarja v Mariboru. Vsi, ki se zanj zanimajo, se lahko prijavijo do 31. decembra letos.

Učiteljem nemščine so bili namenjeni seminarji, ki smo jih pripravili v sodelovanju z inštitucijo **Deutsch in Graz** (sodeluje z graško Univerzo) in Inštitutom za germanistiko Univerze Celovec. Ti seminarji so bili v Gradcu in v Tinju (Tainach) v Avstriji, udeležencem pa smo pripravili še vodeni ogled Gradca in Celovca. Seminarje v Tinju je vodil predstojnik Inštituta za germanistiko prof. dr. Robert Saxer.

Teme teh seminarjev so bile:

- Zgodnje (fakultativno) učenje tujega jezika, I. in II. del,
- Uporaba medijev pri pouku tujega jezika,
- Jezikovne igre in video pri pouku nemškega jezika.

V Mariboru smo organizirali enodnevni seminar **Teorije učenja** s prof. Beate Kotnik iz Nemčije. Načrtujemo ponovitev tega seminarja, saj je bilo zanj več prijavljenih kot prostih mest. O datumu seminarja bomo učitelje še obvestili.

Februarja načrtujemo ponovitev seminarja **Jezikovne igre in Video pri pouku nemškega jezika** v Gradcu v Avstriji v sodelovanju z Deutsch in Graz.

Novost so seminarji, na katerih se uporablja računalnik pri pouku tujega jezika. Računalniki razbremenijo učitelja rutinskih nalog in motivirajo učenca za samostojno delo. Prednost uporabe računalnika pri pouku tujega jezika se kažejo predvsem v metodiki in didaktiki, psihologiji učenja in medijski tehniki.

Seminar in delavnico z naslovom **Računalnik pri pouku tujega jezika** je vodil prof. **Wolfgang Baat** z Inštituta za izobraževanje odraslih iz Göteborga. Seminar bo ponovljen decembra letos in marca prihodnje leto.

Mag. **Thomas Fritz** z Dunaja, strokovni sodelavec Zveze ljudskih univerz Avstrije, je vodil dvodnevno delavnico **Poučevanje nemščine za poklic**, namenjeno učiteljem tujega jezika na strokovno usmerjenih šolah in inštitucijah. Učitelji delavnice so dobili smernice in praktične predloge za poučevanje strokovnega jezika.

Iz evalvacijskih vprašalnikov naših udeležencev smo prebrali mnenja, da se naši seminarji razlikujejo od drugih po tem, da dobe učitelji na njih predvsem veliko uporabnega gradiva in jih ne obremenjujejo s pretirano teorijo, ki jo že tako poznajo.

In še to: udeleženci dobijo takšno gradivo, da ga s pridom uporabljajo pri svojem delu. Takih seminarjev si želijo še več.

Za konec naj zapišem še mnenje udeleženske seminarja ge. Shaw: **"V svoji štiriindvajsetletni praksi se še nisem udeležila tako vsestransko kakovostnega seminarja. Simply the best!"**

Seminarje smo organizirale: Sonja Jelen, Nada Puklavec in Ana-Marija Pušnik.

Ana-Marija Pušnik, Andragoški zavod Maribor

Organizirano samostojno učenje v DOBI

V oktobrski številki *Novičk* smo napisali nekaj o prvih vtisih delovanja organiziranega samostojnega učenja znotraj projekta Središče za spodbujanje učenja v DOBI, ki ga uresničujemo po stopinjah. Po treh mesecih delovanja vemo že nekaj o delovanju, željah in potrebah ljudi, ki nas obiskujejo kot samostojni "učenci".

Za beleženje in spremljanje ljudi in njihovih želja po znanju smo pripravili vprašalnik. Ta zajema nekaj osebnih podatkov, kaj bi se še želeli učiti, nekaj vprašanj, ki so povezana z njihovim dosedanjim učenjem (formalnim in neformalnim) in njihovim načinom učenja ter spoznavanju novega. Vprašalnik izpolnijo vsi tisti, ki se učijo v

Središču. Vsak obiskovalec, če želi, izpolni tudi test, s katerim ugotovimo, kakšen učni tip je, oz. kateri je njegov prevladujoč "kanal" sprejemanja. Na podlagi tega testa mu svetujemo učna gradiva in kakšen način učenja je zanj najbolj ustrezen.

Rezultati kažejo, da možnosti samostojnega učenja uporabljajo pravzaprav vse starostne skupine, njihova formalno zaključena izobrazba pa je v povprečju zelo visoka, saj ima kar 82% naših obiskovalcev zaključeno srednjo šolo in več. To spet potrjuje spoznanje, da s stopnjo izobrazbe raste motivacija in aspiracije za nadaljnje učenje. Po statusu je, po pričakovanjih, več kot polovica zaposlenih in zasebnikov, saj je to skupina, ki se bo verjetno glede na način življenja in na različne družbene vloge največ samostojno učila. Na tem mestu je pomembno poudariti tudi to, da je petina naših obiskovalcev brezposelnih, kar je zelo spodbudno glede na sedanje gospodarske in družbene razmere v Mariboru.

Med vsebinami, za katere se ljudje odločajo, da se jih bodo učili samostojno, so na prvem mestu jeziki: nemščina, francoščina, angleščina in italijanščina. Radi uporabljajo tudi učne komplete, ki obravnavajo nove pristope, metode in tehnike učenja.

Pri uporabi učne tehnologije, so na prvem mestu računalniki z vgrajenimi učnimi programi in CD-ROM-i za samostojno učenje (pretežno za jezike), sledi pa jim učni material v kombinaciji z avdio- in video-kasetami, manj pa ljudi pritegne tisti material, ki je samo v t.i. knjižni obliki, čeprav je tudi ta prilagojen samostojnemu delu. Pri iskanju in nabavi učnega materiala za samostojno učenje na različnih področjih smo na slovenskem jezikovnem področju omejeni, ker se ta oblika učenja pri nas šele uvaja in zato ni dovolj ustreznega gradiva. Največ ga obstaja za učenje jezikov, za druga področja pa je bolje izdelano gradivo v tujih jezikih, pretežno v nemščini in angleščini. Ker pa naj bi bila taka središča dosegljiva čimširšemu krogu ljudi, bomo morali razmišljati o pripravi lastnega gradiva in materiala za samostojno učenje.

Naše ugotovitve lahko strnemo v misel, da je ta oblika učenja ljudem blizu saj zanimanje zanjo iz meseca v mesec raste. Več kot polovica naših "samostojnih učencev" nas je obiskala več kot šestkrat, kar kaže na njihovo močno motivacijo in tudi ustreznost materiala, ki smo ga izbrali za področje, kjer si želijo pridobiti, nadgraditi ali utrditi znanje.

Zasedenost našega Središča ocenjujemo kot visoko, saj je v povprečju ves čas zasedenih polovica učnih mest. Potrebe obiskovalcev so narekovale širitev urnika, tako smo ure delovanja iz pet ur dvakrat tedensko podaljšali na osem ur dvakrat tedensko (od 10. do 18.ure). Glede na to, da naši obiskovalci potrebujejo več obiskov, da določen program v celoti predelajo, se zmožnost sprejemanja novih obiskovalcev krči, saj imamo več kot polovico terminov stalno rezerviranih. Zato bo vsekakor potrebno urnik še prilagajati in ga podaljševati v skladu s potrebami.

Še ena možnost drugačnega načina učenja v konceptu razvoja izobraževanja odraslih in neformalnega učenja je torej tu in po dosedanjih izkušnjah lahko rečemo, da jo bodo ljudje s pridom izkoristili.

Emma Perme, DOBA Maribor

IŠČEMO PRAVE IZRAZE

Odprto ali dostopno učenje

Nekaterih izrazov v slovenščini nimamo preprosto zato, ker jih doslej nismo potrebovali. V takšnih primerih se zelo pogosto spriznamo kar s tujim izrazom. S tem seveda zadevo rešimo le začasno, toliko da nekako premostimo težavo, ki je nastala v našem primeru. A že naslednjič, ko želimo izraz uporabiti, se vse naše težave ponovijo.

Danes želim opozoriti na pojem, ki postaja čedalje bolj aktualen tudi pri nas. To je angleški izraz 'open', ki dobesedno pomeni 'odprto'. Pri izobraževanju odraslih se s tem izrazom označujejo posebne oblike ali metode učenja, kot je npr. dejavnost, ki jo Angleži poimenujejo 'open learning' in bi jo z dobesednim prevodom slovensko poimenovali 'odprto učenje'; lahko pa se z njim označuje tudi posebna ustanova, ki je tudi nastala v Angliji in jo imenujejo 'open university', to bi po naše imenovali 'odprta univerza'.

V slovenski Terminologiji izobraževanja odraslih (Jelenc 1991) smo takole prevedli izvirno opredelitev izraza 'open university' iz Unescove večjezične Terminologije (Unesco 1979): "... ustanova, ki zagotavlja odraslim dostop do visokošolskega izobraževanja. Vpišejo se lahko vsi odrasli, ne glede na formalne akademske kvalifikacije. Poučevanje poteka dopisno, po radiu in televiziji, lahko pa ga dopolnjujeta tudi osebno poučevanje (iz oči v oči) in svetovanje..." Ohranili smo tudi geslo 'odprta univerza', kot zelo dobeseden prevod angleškega. Podobno je z drugim izrazom, ki smo ga včlenili v našo terminologijo, to pa je 'open school' ali po slovensko 'odprta šola'. Unescova terminologija pa se tedaj še ni ukvarjala z izrazom 'žopen learning' (odprto učenje), prav tako pa tudi mi v naši terminologiji ne. Vzrok za to je prav gotovo ta, da se tudi v Angliji pred dobrimi petnajstimi leti izraz še ni toliko uporabljal, da bi ga uvrstili v terminologijo kot že dovolj uveljavljenega. Danes je seveda že vse drugače. Open learning je prav gotovo med tistimi izrazi, ki se najpogosteje uporabljajo pri izobraževanju in učenju odraslih. In to ne velja le za Anglijo; velja vsaj nekoliko že tudi za nas.

'Odprtost' v navedenih pojmovnih in besednih povezavah pomeni to, da je takšno učenje ali takšna ustanova, bolj kot druge - tradicionalne ustanove za izobraževanje, zlasti šole -, odprta za vse, ki se želijo učiti ali izobraževati. V tem pomenu označuje izraz 'odprtost' predvsem lažjo dostopnost, boljše možnosti, ne le za začetek učenja ali izobraževanja, temveč tudi za samo učenje, saj nam omogočajo, da se, denimo, učimo doma, torej v kraju ali prostoru, ki nam bolj ustreza, ali da se učimo ob času, ki je za nas ustrenejši. Lahko se seveda učimo tudi sami, brez učitelja, ali pa le delno z njegovo pomočjo, z njegovimi napotki, v posvetovanju z njim itn. Zato je, npr. odprto učenje v Angliji, nekakšna sopomenka za organizirano samostojno učenje. Takšna odprtost, kot smo jo opisali, pomeni torej dostopnost. Zato bi v slovenščini gotovo bolje zvenelo, če bi namesto vsebinsko manj jasnih in v slovenščini ne prav

dobro zvenečih izrazov 'odprto učenje', 'odprta šola', 'odprta univerza' uporabili izraze, ki pojav bolj jasno opredeljujejo. To pa so: 'dostopno učenje', 'dostopna šola', 'dostopna univerza' in podobni. Nemara tudi Angleži niso najbolj zadovoljni s svojim poimenovanjem teh pojavov, saj tudi pri njih najdemo drugačne izraze, kot sopomenke za temeljni pojem 'open'. To je, denimo, 'university without walls' ali po naše, če ga prevedemo dobesedno, 'univerza brez zidov', kar seveda pomeni 'brez ograd'. Imamo pa že Slovenci za ta pojem celo primernejši izraz, to pa je 'univerza odprtih vrat'.

Spet lahko ugotovimo, da slovenščina še nima dovolj razčlenjenega in razvitega izrazja za učenje in dejavnosti, ki so z njim povezane. Praksa nas tu že nekoliko prehitava, saj se projekt Razvoj organiziranega samostojnega učenja pri Andragoškem centru Slovenije že kar uspešno uveljavlja. Hkrati s tem pa se živo in že dovolj močno kaže potreba po ustreznih strokovnih izrazih. Zdaj je čas, da si izberemo ustrezne izraze in se ognemo temu, da si s pogosto rabo ne zacementiramo neustreznih.

Dr. Zoran Jelenc, ACS

Vnovično vabilo za sodelovanje v rubriki 'Iščemo prave izraze'

Spoštovani bralci in kolegi, sodelujte v naši rubriki!

Povejte svoja stališča, svoje razlage izrazov, za katere se vam zdi, da bi jih bilo treba 'izčistiti', spremeniti, bolj jasno oblikovati, zamenjati, itn.

Če pa dvomite, da bi znali sami utemeljiti svoje predloge ali pomisleke, navedite izraze, ki se vam ne zdijo ustrezni! Spodbudite nas, da bomo o njih skupaj razmišljali in se dogovorili, ali ustrezajo ali ne.

Z zadovoljstvom pa vas lahko obvestimo, da so se strokovnjaki Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša pri Znanstvenoraziskovalnem centru Slovenske akademije znanosti in umetnosti odzvali našemu vabilu in so načelno pripravljene sodelovati v naši rubriki. V bližnji prihodnosti lahko torej v naši rubriki pričakujemo tudi mnenja in stališča jezikoslovcev.

Razlog več, da sodelujete tudi vi!

Urednik

PRIPRAVLJAMO

Vabilo na seminar Video v izobraževanju

V januarju in februarju 1996 vas vabimo na učno delavnico **Video v izobraževanju**. Namenjena je vsem, ki želite obogatiti svoje izobraževalno delo in pri izpeljavi izobraževalnih programov uporabiti več.

Za vas smo pripravili tri izobraževalne programe, in sicer:

1. Kako si izdelam videoprogram

Izpeljava: 29. januar 1996

Kraj: Andragoški center RS, Šmartinska 134 a

2. Videokonfrontacija ali uporaba kamere za snemanje dejavnosti udeležencev

Izpeljava: 5. februar 1996

Kraj: Andragoški center RS, Šmartinska 134 a

3. Uporaba videa pri učenju tujega jezika

Izpeljava: 12. februar 1996

Kraj: Andragoški center RS, Šmartinska 134 a

Seminarji so namenjeni tistim, ki imate malo izkušenj pri uporabi videa v izobraževanju. Veseli pa bomo, če se nam boste pridružili tudi tisti, ki že uporabljate video in ste pripravljeni deliti svoje izkušnje z nami. Seminarji bodo med 9. in 15. uro na Andragoškem centru RS.

Izvajalec programov je prof. **Miran Morano**.

Prosimo, da se za udeležbo prigrasite 10 dni pred izpeljavo posameznega seminarja, pisno ali ustno, na Andragoški center, tel. 061 446 482, Zdenka Birman-Forjanič.

Zdenka Birman-Forjanič, ACS

Vabilo udeležencem izobraževanja iz NLP-ja

Tudi januarja se bomo srečali udeleženci izobraževanja iz NLP-ja, da bi si utrdili znanje in spretnosti komuniciranja. Naše redno mesečno srečanje bo v torek, 9. januarja 1996, ob 15. uri v mali seminarski sobi na ACS. Predlagam te vsebine:

1. Pregledna ponovitev najpomembnejših vsebin in tehnik
2. Knjižne in druge novosti iz NLP-ja.

Konec leta nas spet opominja, da je spreminjanje edina stalnica našega življenja. V letu 1996 vam želim veliko prijetnih, vznemirljivih sprememb in Novih Lepih Priložnosti.

Nada Mulej, ACS

Vabilo na delavnico Evalvacija v izobraževanju odraslih

Andragoški center RS tudi letos organizira delavnico **Evalvacija v izobraževanju odraslih**. Delavnica bo potekala 1. februarja 1996 na Andragoškem centru RS, med 9. in 17. uro.

Vodila jo bo priznana angleška strokovnjakinja za spremljanje in vrednotenje v izobraževanju odraslih, Daryn Holland. Razvila je model, ki ga v Angliji uporabljajo predvsem za vrednotenje individualnih dosežkov odraslih v programih temeljnega izobraževanja oziroma funkcionalnega opismenjevanja.

Delavnica je enodnevna in je namenjena pedagoškim in andragoškim delavcem, ki se ukvarjajo z izobraževanjem odraslih.

Program delavnice je tak:

- Predstavitev teoretskih podlag modela evalvacije v izobraževanju odraslih,
- Predstavitev modela Uvod v moj osebni razvoj,
- Potek in subjekti evalvacije,
- Prvi intervju z udeležencem izobraževalnega programa.

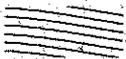
Kotizacija za enodnevno delavnico je 8.000 tolarjev in jo poravnate na ŽR Andragoškega centra, št. 50103-603-51771.

Prevajanje na delavnici je zagotovljeno.

Prosimo vas, da svojo udeležbo potrdite na tel. 061 446-482, Zdenka Birman-Forjanič ali Darko Mali, najkasneje do 15. januarja 1996.

Zdenka Birman-Forjanič, ACS

Vabilo na seminar Prepričljivo posredovanje znanja in informacij z vizualizacijo mišljenja

Se vam včasih zdi, da so vaše izobraževalne oblike suhoparne, monotone in nezanimive? Najbrž ste pozabili, da hkrati z ušesi "poslušajo" tudi oči. Če želite predramiti desno možgansko polovico in razviti svoje sposobnosti vizualiziranja vsebin, tudi abstraktnih, vas vabimo na dvodnevni seminar **Prepričljivo posredovanje znanja in informacij z vizualizacijo mišljenja**, ki ga bomo izpeljali na Andragoškem centru RS 2. in 3. februarja 1996.

Izvajalka seminarja bo dr. Mona Vogl, ki jo nekateri že dobro poznate s seminarjev o evrolingvističnem programiranju. Dr. Mona Vogl prihaja iz Münchna, je psihologinja in mednarodno potrjena trenerka NLP-ja. Ukvarja se z osebnim svetovanjem, s treningi vodilnih delavcev, s komunikacijo, z retoriko in obvladovanjem stresa. Na seminarjih se osredotoča na odkrivanje sposobnosti in ustvarjalnosti udeležencev ter k razvijanju njihove vedenjske prožnosti.

Na seminarju se boste naučili uporabljati veliko zabavnih tehnik mišljenja v podobah in slikovnega predstavljanja različnih vsebin. Tako boste znali udeležencem vaših seminarjev predstaviti celostne informacije, saj veste, da slika pove več kot tisoč besed.

Vsebina seminarja je takale:

- Premagovanje notranjih zavor,
- Ciljna uporaba simbolov,
- Strategije ustvarjalnosti,
- Ugotavljanje osebnega sloga vizualizacije,
- Uporaba različnih tehnik: uporaba barv in oblik, kolažev,
- Komični liki, uporaba vskdanjih predmetov...
- Uporaba različnih medijev in rekvizitov,
- Kraja in posnemanje idej,
- Vsakdanjost kot vir navdiha.

Kot smo že omenili, bo seminar potekal 2. in 3. februarja 1996 na Andragoškem centru RS, Šmartinska 134 a, med 9. in 17. uro.

Prevajanje na delavnici je zagotovljeno.

Kotizacija za dvodnevno delavnico je 20.000 tolarjev in jo nakažate na ŽR Andragoškega centra, št. 50103-603-51771, z oznako Vizualizacija.

Izpolnjeno prijavnico pošljite na Andragoški center RS, najkasneje do 15. januarja 1996.

Podrobnejše informacije lahko dobite v ACS po telefonu 061 446 482, Zdenka Birman-Forjanič ali Maša Stavanja.

Zdenka Birman-Forjanič, ACS

Silobrčić, Vlatko: Kako sastaviti i objaviti znanstveno djelo. Treće, dopunjeno izdanje. Zagreb : Medicinska naklada, 1994. 218 str.

Stahl, Steven A.: The state of the art of reading instruction in the USA. Paris : International Institute for Educational Planning (IIEP), 1992. 198 str. (IIEP research report ; No. 97)

Stern, Elliot: Evaluation of the impact of vocational training in a territorial context: the evaluation of training, human resources and regional development in rural Wales. Berlin : CEDEFOP, 1992. 69 str.

Suilleabháin Micheál Ó, Donal Kerr, Maureen Field: Study on the financing of continuing vocational training in Ireland. Berlin : CEDEFOP, 1991. 59 str.

Thelin, Bengt: Learning to live in security : Swedish pilot project on peace, disarmament, security and development. Paris : Unesco, Humanistic, Cultural and International Education, 1991. 137 str.

Tomkins, Cyril R.: Achieving economy, efficiency and effectiveness in the public sector. London : Kogan Page, 1987. 103 str.

Unesco worldwide action in education. Paris : Unesco, 1993. 68 str.

Wegweiser zur Weiterbildung : Berufskunde zum Fachwirt, Fachkaufmann, Betriebswirt / (Hrsg.) Dieter Klaus. Bonn : Deutscher Industrie- und Handelstag (DIHT), 1991. 106 str.

Women learning : ideas, approaches and practical support. Leicester : National Institute of Adult Continuing Education (NIACE), 1991. 62 str.

Zukunftsorientierte Ingenieurausbildung : Erwartungen von Hochschule und Wirtschaft : Veranstaltungsbericht. Bonn : Kuratorium der Deutschen Wirtschaft für Berufsbildung, 1992. 48 str.

Adult learning : research study conducted for NIACE. London : Market and Opinion Research International (MORI), 1994. 27 str.

Bildung und Weiterbildung in der Europäischen Union : informieren, lernenn, fördern / Hrsg. von Elke Gruber und Regina Rosc. Wien : ÖBV Pädagogischer Verlag, 1995. 120 str.

Caffarella, Rosemary S.: Planning programs for adult learners : a practical guide for educators, trainers, and staff developers. San Francisco : Jossey-Bass, 1994. 248 str. (The Jossey-Bass higher and adult education series)

Corbert, Jenny; Barton, Len: A struggle for choice : students with special needs in transition to adulthood. London ; New York : Routledge, 1992. 131 str.

Elsdon, K. T.; Reynolds, John; Stewart, Susan: Adult learning in voluntary organisations. Vol 3, case studies 16-30. Nottingham : University of Nottingham, Department of Adult Education, 1993. 261 str.

Fisher, Donald; Kjell Rubenson; Hans Schuetze: The role of the university in preparing the labour force. Vancouver : University of British Columbia, Centre for Policy Studies in Education, 1994. 52 str.

Grilo, Marçal E.: Systems and procedures of certification of qualifications in Portugal. 3rd ed. Berlin : CEDEFOP, 1994. 56 str. (CEDEFOP panorama : National report)

Fressura, Nicola: Systems and procedures of certification of qualifications in Italy. Berlin : CEDEFOP, 1994. 84 str.

Systems and procedures of certification of qualifications in Spain/ Manuel López Quero ... (et al.). 2th ed. Berlin : CEDEFOP, 1994. 60 str. (CEDEFOP panorama : National report)

Systems and procedures of certification of qualifications in the United Kingdom / Guilford Educational Services, Christine Ward. Berlin : CEDEFOP; 1993. 48 str.

Visser, Karel: Systems and procedures of certification of qualifications in the Netherlands. Berlin : CEDEFOP, 1994. 53 str.

Holler, Johannes: Das neue Gehirn : ganzheitliche Gehirnforschung und Medizin Modelle, Theorien, Praktische Anwendung. Südergellersen : Bruno Martin, 1989. 477 str.

International biography of adult education / edited by J. E. Thomas and Barry Elsey. Nottingham : Department of Adult Education, University of Nottingham, 1985. 709 str. (Nottingham studies in the theory and practice of the education of adults)

Jones, Ken: A sourcebook of management simulations. London : Kogan Page, 1989. 128 str.

Knudsen, Karen Maigaard; Birte Ravn: The school as a local cultural centre in denmark = Die Schule als örtliches Kulturzentrum in Dänemark : Evaluation of a Development Work = Evaluierung einer Entwicklungsarbeit. Copenhagen : Danish Research and Development Centre for Adult Education, 1990. 47 str.

Learning potential assessment : theoretical, methodological and practical issues / edited by J. H. M. Hamers, K. Sijtsma, A. J. J. M. Ruijsenaars. Amsterdam : Sweets and Zeitlinger, 1993. 382 str.

Loose, Gert: Vocational education in transition: a seven-country study of curricula for lifelong vocational learning / with contributions by Ismael Silva Fuenzalida...(et al.). Hamburg : Unesco Institute for Education (UIE), 1988. 424 str. (UIE case studies ; 8)

Marsch, Jack; Dorothy Marsch: Community links with GCSE : maths and science. London : CSV Advisory Service, 1990. 54 str.

Marshall, Lorraine; Frances Rowland: A guide to learning independently. Second edition : Buckingham : Open University Press, 1993. 254 str.

Methodology for the evaluation of education attainments : a project of the IBRD and IIEP : a contribution to the IIEP Seminar on "The evaluation of the qualitative aspects of education", 30 September-4 October 1974 / T. N. Postlethwaite .. (et al.). Paris : International Institute for Educational Planning, 1975. 110 str. (IIEP seminar paper ; 2)

New technologies in the 1990s : asocio-economic strategy : report of a group of experts on the social aspects of new technologies. Paris : OECD, 1988. 126 str.

Ocitti, Jakayo Peter: An introduction to indigenous education in East Africa : a study in the cultural foundations of education. Bonn : Institut für Internationale Zusammenarbeit des Deutschen Volkshochschul-Verbandes (IIZ/DVV), 1994. 126 str. Priloga Adult education and development, No. 42/1994

Patel, Runa: Nonformal education in development : a conceptual analysis. Linköping : Linköping University, Department of Education and Psychology, 1990. 103 str

Plant, Peter: Transnational vocational guidance and training for young people and adults. Synthesis report of eight studies carried out on behalf of CEDEFOP. Berlin : CEDEFOP, 1990. 62 str.

Programi za usposabljanje / uredili Tine Kopač ... et al. . Ljubljana : Skupnost zavodov Strokovno izobraževalni center Ivan Bertonec, 1994. 205 str. loč pag.

Read, Hilary; Diana Hawkins: Competence in work-based assessing : information and activities. Gwent : Read ON Publications, 1991. 45 str. Priloga: obrazci, 15 listov

The role of local systems in adult education in Europe : documentation of a conference from 11th to 13th October, 1993 / by Cornelia Plesser-Löper and Rudi Rohlman. Bonn : Institut für Internationale Zusammenarbeit des Deutschen Volkshochschul-Verbandes (IIZ, DVV) (=Institute for International Cooperation of the German Adult Education Association), 1994. 64 str.(Internationale Perspektiven der Erwachsenenbildung ; 7)

The search for enlightenment : the working class and adult education in the twentieth century / edited by Brian Simon. Leicester : NIACE, 1992. 334 str.

Smith, David M.; Michael R. Saunders: Other routes : part-time higher education policy. Buckingham ; Philadelphia : The Society for Research into Higher Education ; Open University Press, 1991. 170 str. (The cutting edge)

'State of art' study of research on education of adults : Central and East European Countries : workshop, Ljubljana, 21th and 22nd January 1994. Ljubljana : Andragoški center Republike Slovenije, 1994. 129 str. loč pag. Poročilo v okviru projekta 'State of art' study of research on education of adults, ki ga izvaja European Society for Research on the Education of Adults (ESREA), Leiden

Sub-regional intensive training course on education, employment and human resource development / report by B. C. Sanyal... (et al.). Paris : Unesco, International Institute for Educational Planning, 1991. 176 str.

Thomson, Alastair: Brainwaves : an A - Z of learning opportunities. London : Channel Four Television, 1992. 72 str.

Two urban stories : the development of APL in Newham Community College and Sheffield LEA / M. Challis et al. London : Learning From Experience Trust, 1991. 59 str.

Vocational training in Latin America / Joao Carlos Alexim ... (et al.). Berlin : CEDEFOP, 1993. 134 str.

Weiterbildung in Europa = Continuing Education and Training in Europe = Formation Continue en Europe : Dokumentation des 4. Europäischen Weiterbildungskongresses "Eurotrain für Training" = Documentation of the 4th European Congress of Continuing Education and Training = Documentation du 4ème Congrès Européen sur la Formation Continue. Berlin BBJ VERLAG, 1992. 434 str.

Woodhall, Maureen: Student loans in higher education : Western Europe and the USA : report of an IIEP educational forum. Paris : International Institute for Educational Planning (IIEP), 1990. 76 str. (Educational forum series ; No. 1)

Zukunft der Weiterbildung : Versuche, Probleme, Alternativen in Österreich / Wilhelm Berger... (et al.) (Hrsg.). München : Profil, 1991. 520 str.

An agenda for access : a strategy paper / Unit for the Development of Adult Continuing Education (UDACE). Leicester : NIACE, 1990. 24 str.

Bosak, Steve; Jeffrey Sloman: The CD-rom book. Indianapolis : QUE, 1993. 402 str. Priloga: CD-rom

Chinapah, Vinayagum; Miron, Gary: Evaluating educational programmes and projects: holistic and practical considerations. Paris : Unesco, 1990. 182 str. (Socio-economic studies ; 15)

Duale Berufsausbildung in der Bundesrepublik Deutschland. Bonn : Deutscher Industrie- und Handelstag (DIHT), 1993. 40 str.

The expanding legislation and policy environment of adult education and training : country monograph : Hungary / ed. by Harangi, László and Tóth, János. Budapest : Hungarian Folk High School Society, 1994. 41 str.

Goodwin, Barbara: Using political ideas. 3rd ed. Chichester etc. : J. Wiley, 1992. 365 str.

Hedegaard, Birthe: The financing of continuing training in Denmark. Berlin : CEDEFOP, 1990. 117 str.

L'istruzione in Italia = Education in Italy. Roma : Ministero della pubblica istruzione, 1992. 54 str. (loc. pag.)

Kammer, Jette Jensen: "Folkeoplysning" : popular enlightenment and educational opportunities for adults in Denmark. Copenhagen : The Danish Cultural Institut, 1991. 23 str.

Küpper, Gunhild; Kaldewey, Antje; Frerichs, Petra: Technikgestaltung und Fraueninteressen : eine Broschüre für Frauen in Beruf, Familie und Politik. Köln : Institut zur Erforschung sozialer Chancen (ISO), 1993. 86 str.

Lewis, Roger; Nigel Paine: How to communicate with the learner : making the package easy to use. London : Council for Educational Technology, 1985. 122 str. (Open Learning Guide : 6)

Monetti Peter, ACS

29. novembra je XII. direktorat Evropske zveze objavil White Paper on Education and Training z naslovom Teaching and Learning: Towards the Learning Society.

Dokument lahko najdete na internetu in si ga skopirate v WordPerfect-u na: <http://www.cec.lu/en/comm/dg22/testhyp.html>

Bralcem **Novičk** sporočam, da je knjižnica ACS odprta za obiskovalce v sredo in petek dopoldne od 10. do 12. ure ter v ponedeljek in četrtek popoldne od 14. do 16. ure. Vabljeni.

Avtorje prosim, da pošiljajo svoje prispevke za **Novičke** na računalniški disketi (to bom vrnil), ker nam s tem prihranijo delo s prepisovanjem.

Urednik

ACS
SAEC